

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI
NACIONALNE STRATEGIJE
SUZBIJANJA ZLOUPORABE
OPOJNIH DROGA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
U 2010. GODINI**

Materijal pripremljen u

*Upravnom odjelu za zdravstvo i
socijalnu skrb Osječko-baranjske županije*

Osijek, ožujka 2011.

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI
NACIONALNE STRATEGIJE
SUZBIJANJA ZLOUPORABE
OPOJNIH DROGA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE
U 2010. GODINI**

I. UVOD

Zlouporaba droga i posljedična bolest ovisnosti o drogama pogađa sve društvene slojeve, sve društvene zajednice i sve zemlje te je stoga glavni cilj smanjenje ponude i potražnje droge, a s tim u vezi i zadržati stanje raširenosti zlouporabe droga u okvirima snošljivim za zajednicu kako se ne bi narušile temeljne vrijednosti društva, obitelji i pojedinca.

Zlouporaba droga jedan je od glavnih socijalno-zdravstvenih problema današnje civilizacije, upliće se u razvoj siromašnijih zemalja i odgovorna je za odlijevanje znatnih količina novca u gospodarski razvijenim zemljama, te predstavlja istinski rizik za zdravlje nacije, osobito u vezi sa zaraznim bolestima, a smrtnost je među ovisnicima o drogama veća nego u općoj populaciji iste dobi. Ovisnost o drogama je usko povezana s drugim društvenim problemima kao što su siromaštvo, nezaposlenost, delikvencija, kriminalitet, beskućništvo i dr.

Hrvatski sabor je 1996. godine donio prvu Nacionalnu strategiju suzbijanja zlouporabe opojnih droga koja je bila temeljni dokument za provođenje različitih aktivnosti na području suzbijanja zlouporabe droga te je poslužila za donošenje zakonskih i podzakonskih akata iz navedenog područja.

Sukladno Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. godinu, koju je Hrvatski sabor usvojio 2005. godine, donose se državni i županijski akcijski planovi za trogodišnja razdoblja, kojima se konkretiziraju pojedini ciljevi i načini ostvarivanja postavljenih ciljeva i mjera iz Nacionalne strategije. Prema Strategiji značajnu ulogu dobila su i županijska povjerenstva koja su formirana kao savjetodavna tijela župana za područje ovisnosti o drogama i koja su na razini županije koordinativna tijela koja trebaju usklađivati sve aktivnosti s ciljem borbe protiv ovisnosti. Pored toga, značajna uloga županijskih povjerenstava je i donošenje različitih programa aktivnosti na razini lokalne zajednice, posebice u pogledu prevencije ovisnosti.

Skupština Osječko-baranjske županije 1998. godine prvi put je razmatrala Informaciju o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj na području Osječko-baranjske županije.

U skladu s prijedlogom Vladine komisije za suzbijanje zlouporabe droga i zaključaka proizašlih iz Informacije, Poglavarstvo Županije je 1999. godine osnovalo Povjerenstvo za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga na području Osječko-baranjske županije čiji se saziv tijekom godina nekoliko puta mijenjao.

II. CENTAR ZA PREVENCIJU I LIJEČENJE BOLESTI OVISNOSTI

Centar za prevenciju i liječenje bolesti ovisnosti u Osijeku započeo je s radom 2000. godine kao ustrojbeno jedinica Doma zdravlja Osijek, a njegovo financiranje do 2005. godine uglavnom se svodilo na financiranje iz sredstava Osječko-baranjske županije i sredstava Grada Osijeka.

Od početka 2005. godine, slijedom Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga i Zakona o zdravstvenoj zaštiti Centar je postao organizacijska jedinica Zavoda za javno zdravstvo, a u financiranje su se dijelom uključili Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

U 2010. godini po prvi puta je ugovorena usluga zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti. 2009. godine u okviru Mreže javne zdravstvene službe za Osječko-baranjsku županiju određena su 3 tima mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti. Pravilnikom o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja utvrđeno je da tim u sastavu ima 1 spec. psihijatra, 1 psihologa, 1 višu medicinsku sestru (medicinski tehničar) te 1 medicinsku sestru (medicinski tehničar).

Sastav postojećeg tima Centra je 1 specijalist obiteljske medicine, 1 liječnik obiteljske medicine, 1 viša medicinska sestra te 1 medicinska sestra, iz čega je vidljivo da sastav tima nije sukladan propisanom kadrovskom normativu. Unatoč činjenici da tim nije sukladan propisanom kadrovskom normativu, on je ugovoren jer je takav zatečen. Slična situacija je u većini županija u Republici Hrvatskoj.

Zbog izuzetnog interesa za ovu problematiku Županija je za rad Centra i u ovoj godini osigurala 150.000,00 kuna.

a) **Financijsko poslovanje Centra u 2010. godini**

U ovom dijelu Izvješća prikazana je struktura prihoda i rashoda Centra u 2010. godini.

U 2010. godini u Centru su ostvareni prihodi u iznosu od 1.659.180,00 kuna. Rashodi su iznosili 1.284.401,00 kuna.

Financijsko izvješće o poslovanju Centra za prevenciju i liječenje bolesti ovisnosti od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine prema propisanim obrascima

Prihodi	kn
Prihodi ostvareni iz Proračuna Županije	150.000,00
Prihodi ostvareni iz Proračuna Grada Osijeka	216.937,00
Prihodi ostvareni iz Državnog proračuna-Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	780.000,00
Prihodi ostvareni na temelju ugovora s HZZO-om	512.243,00
PRIHODI UKUPNO	1.659.180,00
Rashodi	kn
Plaće	691.813,00
Ostali rashodi za zaposlene	12.183,00
Doprinosi na plaće	118.388,00
Naknade troškova zaposlenima (službena putovanja, naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život, usavršavanje)	58.345,00
Rashodi za materijal i energiju (uredski i informatički uredski materijal, materijal i sirovine-testovi za testiranje, radno-zaštitna odjeća za radnike Centra)	144.087,00
Rashodi za usluge (najamnina i režijski troškovi za prostor u DZ Osijek, usluge promidžbe i informiranja-Osječki sajam i STV, telefon, pošta, komunalne, intelektualne, računalne i dr. usluge)	158.246,00
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja (premije osiguranja, otpis potraživanja od HZZO-a iznad limita, plaćeni pretporez sukladno zakonskim propisima o obračunavanju i plaćanju PDV-a u 2010. godini)	44.875,00
Ostali financijski rashodi (bankarske usluge i usluge platnog prometa)	2.028,00
Licence	5.083,00
Postrojenja i oprema (uredska oprema i namještaj i dr.)	49.353,00
RASHODI UKUPNO	1.284.401,00
VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	374.779,00

Ostvareni višak prihoda iz 2010. godine koristit će se za obavljanje djelatnosti Centra u 2011. godini.

Zavod za javno zdravstvo je u 2009. godini bio obveznik plaćanja PDV-a na sve usluge. Od 1. siječnja 2010. godine temeljem članka 11. stavak 1. točka b) Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" broj 47/95., 106/96., 164/98., 105/99., 54/00., 73/00., 127/00., 48/04., 82/04., 90/05., 76/07., 87/09. i 94/09.) usluge koje Centar pruža oslobođene su plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Prihodi iz Proračuna Grada Osijeka u 2010. godini naplaćeni su iznosu od 216.937,00 kuna. U ovim prihodima nalaze se i prihodi naplaćeni iz 2009. godine u iznosu od 20.833,00 kuna, a umanjeni su za propisanu stopu PDV-a u iznosu od 3.896,00 kuna (u 2009. godini Zavod za javno zdravstvo je bio obveznik plaćanja PDV-a na usluge Centra). Sukladno tome, utvrđen je prihod Centra u iznosu od 16.937,00 kuna iz 2009. godine.

b) Izvješće o obavljanju djelatnosti Centra za prevenciju i liječenje bolesti ovisnosti Osijek

Tijekom 2010. godine Centar je evidentirao 66 novoprimljenih pacijenata. Tom broju dodani su pacijenti koji su u Centru registrirani tijekom prijašnjih godina, ukupno 193, tako da je sveukupno bilo 259 aktivnih pacijenata. Od toga broja 190 pacijenata (73,36%) su opijatski ovisnici, a 69 (26,64%) su neopijatski konzumenti i/ili ovisnici. Do 2009. godine imali su prevagu tzv. neopijatskih pacijenata (2/3), a 1/3 pacijenata konzumirala je opijate. Od 2010. godine omjer opijati:neopijati je 2,75:1.

Od ukupnog broja aktivnih pacijenata samoinicijativno se javilo 112, 59 je uputio sud, 16 državno odvjetništvo, 18 pacijenata je upućeno od strane obitelji, a od strane liječnika, škola i ostalih (uvjetni otpusti iz penalnog sustava, odgajatelji i sl.) upućeno je ukupno 54 pacijenta.

Većina pacijenata je iz Osijeka, ukupno 190. Iz Đakova je upućeno 17 pacijenata. S područja Belog Manastira upućeno je 28 pacijenata, iz Našica 8, iz Valpova 7, iz Donjeg Miholjca 2, a iz drugih županija 7 pacijenata. Tijekom 2009.-2010. godine bilježi se povećani priliv pacijenata s područja Belog Manastira.

Prosječan broj godina koje pacijent provede u tretmanu Centra je 4,7 godina.

Na području sekundarne prevencije (liječenja) tijekom 2010. godine obavljeno je ukupno 10997 intervencija i to: 123 prva pregleda, 1960 kontrolnih pregleda, 256 tretmana s roditeljima, 259 Pompidou upitnika (ispunjavanje individualnih zdravstveno-statističkih izvješća o ovisnicima u programu liječenja), 21 intervencija u rješavanju zdravstvenih potreba ovisnika, 60 savjeta ovisniku ili članu obitelji do 5 minuta, 2399 uzimanja uzorka urina, 4481 testiranje na različite psihoaktivne tvari iz uzorka urina, 25 uzimanja uzorka kapilarne krvi, 100 testiranja na markere hepatitisa iz uzorka kapilarne krvi, 359 intervencija telefonom (57 kontakta s predstavnicima pravosuđa i centrima za socijalnu skrb, 104 s liječnicima obiteljske medicine, 126 s pacijentima osobno, 72 s obiteljima i ostalo), 296 ekspertiza, 127 izvješća za sustav pravosuđa (20 za centre za socijalnu skrb i 107 upućenih sustavu pravosuđa), 70 obrada podataka i izvješća, 250 registriranja i evidentiranja te 111 savjetovališnih kontakata.

259 pacijenata bilo je 2083 puta na pregledu u Centru, što prosječno iznosi 8,04 pregleda po osobi. Od ukupnog broja aktivnih pacijenata 214 je muškog spola (82,63%), a 45 pacijenata je ženskog spola (17,37%). Najveći broj pacijenata je u dobnoj skupini od 26-30 godina, odnosno od 31-35 godine, ukupno 142. U dobnoj skupini od 21-25 godine je 52 pacijenta. U dobnoj skupini od 36-40 godina je 29 pacijenata. U dobnoj skupini od 16-20 godina je 19 pacijenata, a iznad 40 godina je 17 pacijenata.

Kod opijatskih ovisnika prosječna dob konzumacije prve psihoaktivne tvari je 16,64 godina, a prosječna dob prve konzumacije opijata je 20,63 godine. Tijekom protekle četiri godine povećava se udio opijatskih ovisnika u ukupnom broju aktivnih pacijenata, ali i u ukupnom broju novoprimljenih pacijenata što se odražava na promjene u dobnoj strukturi pacijenata.

Svi pacijenti u Centru prate se i po tome što uzimaju kao primarnu, a što kao sekundarnu psihoaktivnu tvar. Pod primarnom psihoaktivnom tvari podrazumijeva se ona tvar koju pacijent češće uzima, odnosno tvar koja je glavno sredstvo ovisnosti. Od ukupnog broja aktivnih pacijenata (259) 182 pacijenta kao primarnu psihoaktivnu tvar konzumira opijate, 65 kanabis, 8 kokain, 2 ecstasy te 2 pacijenta alkohol.

Glavna sekundarna psihoaktivna tvar je iz grupe marihuane (kanabis) i konzumira je 96 pacijenata. Tijekom posljednje tri godine bilježi se porast konzumacije kokaina kao sekundarne psihoaktivne tvari kod 25 pacijenata, a broj konzumenata koji konzumiraju amfetamine kao sekundarnu psihoaktivnu tvar je i nadalje velik, ukupno 21 pacijent. Od ukupnog broja pacijenata njih 195 pored primarne psihoaktivne tvari konzumira barem još jednu.

Od 259 pacijenata, 182 pacijenta su opijatski ovisnici, a 8 pacijenata su ovisnici o drugoj "teškoj" drogi-kokainu. Manji broj ovisnika, ukupno 44 prethodno je liječeno u nekoj drugoj ustanovi. Uz nove opijatske ovisnike (32) u Centru se liječe i ovisnici prijavljeni proteklih godina, a čije je liječenje u tijeku. Trenutačno je u tretmanu 190 opijatskih ovisnika. U okviru sekundarne prevencije provodi se sa svakim pacijentom individualni rad, a s prisutnim članovima njegove obitelji obiteljsko savjetovanje. Na svakom prvom i kontrolnom pregledu provodi se detaljan pregled koji podrazumijeva anamnezu (obiteljsku, ovisničku, osobnu i socijalnu), klinički pregled, orijentacioni neurološki pregled, trenutni psihički status te testiranje na različite psihoaktivne tvari. Ovi ovisnici se uključuju u neku od mogućih načina supstitucijske terapije, metadonsku terapiju, terapiju buprenorfinom ili u tzv. drug-free pristup. 141 ovisnik provodio je ili provodi jednu od supstitucijskih terapija, a 49 ovisnika je na drug-free tretmanu.

Od početka rada Centra evidentirano je ukupno 473 opijatska ovisnika. 352 ovisnika opijate uglavnom konzumira intravenozno, a 121 ušmrkavanjem. S obzirom na rizično ponašanje, korištenje zajedničkog pribora, nekritične spolne odnose, pozitivni nalazi markera na hepatitis B i/ili C često su prisutni. Testirano je ukupno 211 opijatskih ovisnika. Marker na hepatitis B pozitivan su kod 27 ovisnika, na hepatitis C 75, a na hepatitis B i C pozitivno je 15 ovisnika. Nijedan ovisnik nije pozitivan na HIV. Kod ponovljenog testiranja 43 pacijenta otkriveno je 20 novih pozitivnih nalaza (1 na hepatitis B, 14 na C, 5 na B i C).

Najveći dio konzumenata lakih droga ima izrečenu mjeru obvezatnog liječenja od strane državnog odvjetništva, prekršajnog suda ili centra za socijalnu skrb koja se provodi u Centru. O početku i/ili tijekom, odnosno završetku izrečene mjere Centar obavještava nadležne ustanove i institucije. S konzumentima lakih droga provodi se isključivo individualni rad uz redovita testiranja na različita sredstva ovisnosti.

Dio opijatskih ovisnika također ima izrečenu mjeru obvezatnog liječenja koja se provodi u Centru. Tijekom 2010. godine bilježe i tzv. uvjetne otpuste iz penalnih ustanova.

Upućeno je ukupno 88 mjera obvezatnog liječenja i 10 uvjetnih otpusta iz penalnih ustanova. Mjeru je završio 41 ovisnik, 12 mjera je u tijeku, 16 ih nije završilo mjeru. Ukupno 19 pacijenata uopće se nije javilo na izvršenje mjere. Od 10 osoba upućenih na izvršenje mjere liječena tijekom uvjetnog otpusta, samo 3 ovisnika završila su mjeru, 1 mjera je u tijeku, 4 su prekinula izvršenje mjere, a 2 se nisu niti javila na izvršenje.

Sastavni dio tretmana je i rad s obitelji ovisnika (roditelji ili supružnici) kojih je u 2010. godini bilo 256. Za osobe koje se ne žele identificirati osigurava se i provodi savjetovani rad s mladima i/ili članovima njihove obitelji. Kroz Savjetovalište obavljeno je 111 stručnih intervencija.

Ekspertiza o završenom liječenju upućenih sustavu pravosuđa i evaluacija o provođenju substitucijske terapije opijatskih ovisnika upućene liječnicima opće medicine i dr. bilo je ukupno 267.

Izveštaja o stanju izvršenja mjera obvezatnog liječenja za pacijente upućene sustavu pravosuđa i centrima za socijalnu skrb bilo je 129.

Tijekom 2010. godine na području primarne prevencije održano je 6 predavanja za mlade, 18 predavanja za roditelje, 5 radionica za učenike, 12 tribina za mlade, 3 predavanja za profesionalce, 1 okrugli stol, 11 testiranja učenika (slučajni uzorak) te 6 edukacija za zdravstvene djelatnike-medicinske sestre. Djelatnici Centra sudjelovali su na 10 stručnih skupova: Državna politika i individualni tretman ovisnika, Znanstveni simpoziji o ovisnosti, EUROPAD konferencija, 15. dani Psihijatrijskog društva, Hrvatsko udruženje medicinskih sestara, SEA konferencija o ovisnosti, Drugi hrvatski kongres preventivne medicine i javnog zdravstva, Pampidou edukacija, Projekt resocijalizacije ovisnika i Mentalno zdravlje.

Realizirana su 2 projekta, "Prevenција ovisnosti" u sklopu kojeg su prezentirane preventivne aktivnosti Centra na Trećem dječjem sajmu i na Božićnom sajmu u Osijeku te je obilježen Dan borbe protiv ovisnosti i Mjesec borbe protiv ovisnosti.

Projekt "Testiranje u školama" započeo je s realizacijom u školskoj godini 2010./2011., a provodili su ga djelatnici Centra testirajući slučajnim uzorkom učenike osmih razreda osnovnih škola. Prije početka provedbe Projekta škole su bile dužne pribaviti suglasnost roditelja/staratelja za testiranje. Testiranje se vršilo iz uzorka urina uzetog pod nadzorom, brzim kvalitativnim testovima. Zbirni rezultat testiranja dostavlja se ravnateljima škola, a osobni rezultat učenika, pojedinačno se dostavlja roditeljima na kućnu adresu. Na taj način osigurava se tajnost i zaštićenost podatka o rezultatu testiranja.

Do kraja godine testirano je ukupno 222 (38,88%) učenika osmih razreda u 10 osnovnih škola. Od ukupnog broja učenika (571) pribavili su ukupno 418 (73,20%) potpisanih suglasnosti roditelja/staratelja. U odnosu na broj potpisanih suglasnosti (418), testirano je 222 učenika (53,11%). Metodom slučajno odabranog uzorka 21 učenik (5,02% u odnosu na broj potpisanih suglasnosti), nije mogao dati uzorak urina te nije testiran. Dosadašnji nalazi bili su uredni, što je i za očekivati, s obzirom da se radilo o testiranju učenika osmih razreda tijekom prvog polugodišta. Rizik konzumacije povećava se tijekom drugog polugodišta osmog razreda te prelaskom u srednju školu.

Sagledavajući sve navedene podatke iz 2010. godine potrebno je istaknuti sljedeće:

- broj novoprimljenih pacijenata stagnira, odnosno bilježi se neznatan pad broja pacijenata
- nastavlja se trend smanjenja broja pacijenata upućenih iz sustava pravosuđa
Mogući razlozi su usmjerenost sustava represije na velike preprodavače droga što istovremeno smanjuje uličnu redukciju konzumenta /ovisnika. Uzme li se u obzir da je najveći dio pacijenata prethodnih godina dolazio upravo iz sustava pravosuđa, jasno je smanjenje broja novoprimljenih pacijenata. Ovakva situacija može doprinijeti daljnjem pogoršanju epidemiološke situacije, odnosno povećanju broja ovisnika, koji će u sustav tretmana ulaziti znatno kasnije i s većom vjerojatnošću prelaska konzumacije s neopijatskih na konzumaciju opijatskih psihoaktivnih tvari. Pri tome treba uzeti u obzir činjenicu da mladi imaju vrlo liberalan stav prema konzumaciji neopijatskih psihoaktivnih tvari, a roditelji kasno prepoznaju konzumaciju psihoaktivnih tvari kod svoje djece.
- trend porasta broja novih opijatskih ovisnika zabilježen tijekom protekle tri godine, nastavlja se i u ovom izvještajnom razdoblju, kao i porast broja opijatskih ovisnika u odnosu na ukupan broj aktivnih pacijenata

- omjer aktivnih pacijenata koji konzumiraju opijate, u odnosu na one koji konzumiraju neopijate gotovo je 2,75:1
- omjer novopriljubljenih pacijenata koji konzumiraju opijate, u odnosu na one koji konzumiraju neopijate je 1:1
- pojava konzumacije kokaina kao primarne psihoaktivne tvari, uz istovremeno povećanje broja konzumenata kokaina kao sekundarne psihoaktivne tvari
- porast broja novih opijatskih ovisnika sve mlađe dobne skupine i porast broja opijatskih ovisnika u odnosu na ukupan broj aktivnih pacijenata
- registriranje sve mlađe dobne skupine opijatskih ovisnika, a koji su rezultat sve ranijeg eksperimentiranja i konzumacije tzv. "lakih" droga, kao i vrlo liberalnog stava prema konzumacijama istih, i neznanja o štetnostima u populaciji mladih, ali i u drugim društvenim sferama
- bilježi se pojava roditelja ovisnika koji imaju uglavnom malu djecu čije posljedice su teško vidljive, ali zasigurno će rezultirati novim i teškim problemima kako u obiteljima, tako i u široj društvenoj zajednici
- smanjenje broja neopijatskih eksperimentatora, konzumenata i ovisnika u tretmanu Centra.

U proteklih jedanaest godina u terapijske zajednice (TZ-e) iz Centra je upućeno ukupno 64 ovisnika; 44 ovisnika odlučila su se za TZ-u u Republici Hrvatskoj, a 20 ovisnika za TZ-e izvan granica Republike Hrvatske. Trenutačno je u programu TZ-a 9 ovisnika, 29 ovisnika izašlo je iz programa u prvoj godini. Program TZ-a završilo je 25 ovisnika. Smatra se da ovako visoki broj opijatskih ovisnika u tretmanu TZ-a, kao i broj pacijenata koji su završili program TZ-e je pokazatelj kvalitete rada ovog Centra, kao i spremnosti na suradnju s drugima. S obzirom da je ovisnost kronična recidivirajuća bolest ne treba začuditi podatak da je od 25 ovisnika, koji su završili program TZ-e njih 7 recidiviralo (2 ovisnika recidivirala su u razdoblju od 1 mjeseca, 2 u razdoblju od 2 do 6 mjeseci, a 3 ovisnika recidivirala su u razdoblju od 3 do 6 mjeseci po izlasku iz TZ-e).

Od osnutka Centra umrla su 22 ovisnika (13 predoziranja, 3 prometne nesreće, 1 nesreća, 1 cerebrovaskularni insult, 3 suicida, 1 druge bolesti). Tijekom 2007. godine bilježi se najveći broj umrlih (7 opijatskih ovisnika: 2 u prometnoj nesreći, 2 zbog suicida, 3 zbog predoziranja) što čini 41,17% od ukupnog broja umrlih. Tijekom 2010. godine umrla je 1 osoba.

III. PROVEDBA NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

- PREGLED PO DJELATNOSTIMA

a) Djelatnost socijalne skrbi

Tijekom 2010. godine aktivnosti stručnih radnika **Centra za socijalnu skrb Osijek** bile su vezane za:

- I. Izradu mišljenja o konzumentima opojnih sredstava, počiniteljima kaznenih djela i prekršaja za potrebe Općinskog, Županijskog, Prekršajnog suda i državnih odvjetništava:
 - za maloljetne osobe (do 18. godine) - 31
 - za mlađe punoljetne osobe (do 21. godine) - 13
 Sveukupno: 44 osobe

II. Provođenje odgojnih mjera

Tijekom godine izrečeno je 29 odgojnih mjera Pojačane brige i nadzora, od toga broja 6 je bilo vezano za kaznena djela zlorabe droge.

Posebne obveze:

- podvrgavanje stručno medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti - ukupno 2 osobe u predpripremnom postupku
 - uključivanje u skupni ili pojedinačni rad u savjetovalištu - ukupno 3 osobe
- Sveukupno: 5 osoba

Posebne obveze izrečene od strane suda

- podvrgavanje stručno medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge - ukupno 1 osoba

III. Individualni savjetodavni rad s mladima i njihovim roditeljima iz kategorije rizične populacije, neotkrivenih

- 2 osobe, 1 maloljetna te 1 mlađa punoljetna osoba

IV. Upućivanje na smještaj u terapijske zajednice

- 15 smještaja, 13 muških i 2 ženska
- 6 obustava smještaja

Zbog problema ovisnosti u tretmanu Centra i evidenciji tijekom prošle godine sveukupno je bilo 72 osobe. Od toga broja 44 ih je počinilo kazneno djelo ili prekršaj, izrečena su 2 mjere obiteljsko pravne zaštite - mjera nadzora nad izvršenjem roditeljske skrbi (jedan ili oba roditelja ovisnici), realizirano je 15 smještaja u komune.

Na temelju brojčanih pokazatelja, praćenja pojave te tretmana uočava se nešto veći broj osoba u odnosu na izrečene mjere u 2009. godini. Uočen je recidiv već evidentiranih osoba. Radi se najvećim dijelom o eksperimentatorima s opojnim sredstvima i o kaznenim djelima posjedovanja i dilanja.

I nadalje je pojavnost učestalija kod mlađe punoljetne populacije iako se javljaju eksperimentatori i među maloljetnima te djecom. Zabrinjavajuća je pojavnost sve mlađih konzumenata alkohola kao i pijenje alkohola kao načina zabave. Značajno je veći broj tih osoba u odnosu na 2009. godinu. Manji broj ovisnika je vidljiv posebno kroz mali broj upućivanja u Centar za prevenciju.

Na području nadležnosti Centra za socijalnu skrb **Beli Manastir** tijekom 2010. godine aktivnosti su bile usmjerene na individualne razgovore s maloljetnicima, mlađim punoljetnicima i njihovim roditeljima a vezano za izradu socijalnih anamneza za potrebe Odvjetništva i Suda, te na razgovore s maloljetnicima kod kojih su bili prisutni određeni poremećaji u ponašanju i s njihovim roditeljima. Nekim roditeljima savjetovano je da sa svojom djecom posjete Centar za prevenciju kako bi potvrdili ili otklonili sumnje da njihovo dijete koristi opojna sredstva. Odvjetništvo i sudovi nisu izrekli niti jednu zaštitnu mjeru liječenja, odnosno odvikavanja od ovisnosti. Od rujna 2010. godine za jednu punoljetnu žensku osobu pribavljali su potrebnu dokumentaciju radi smještaja u terapijsku zajednicu koji je realiziran u siječnju 2011. godine.

Na području nadležnosti Centra za socijalnu skrb **Donji Miholjac** tijekom 2010. godine niti jedna osoba nije zatražila pomoć ili bila u tretmanu Centra vezano za zlouporabu droga.

Na području nadležnosti Centra za socijalnu skrb **Đakovo** evidentirano je 11 ovisnika (2 ženske i 9 muških osoba). Svi imaju završenu srednju školu, a dvoje ima status studenata. Jedan ovisnik upućen je na liječenje u Udrugu za prevenciju ovisnosti, pomoć ovisniku i povremenom uzimatelju droge "Moji dani" iz Krapine gdje je i dalje na smještaju. Za jednu mladu ženu (25 godina) prekinut je smještaj u Zajednici "Susret" koji je samovoljno napustila. Savjetodavni rad je proveden s troje ovisnika (2 muška i 1 ženska).

Prekršajni sud izrekao je zaštitnu mjeru obaveznog liječenja od droge ili drugih ovisnosti jednom ovisniku (izvanbolničko liječenje) no ista nije polučila željene rezultate. Prema Zakonu o sudovima za mladež izrečena je odgojna mjera posebne obveze da se podvrgnu medicinskom postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti za dvoje ovisnika (1 muško i 1 žensko). Mladić je uspio do kraja 2010. godine uspostaviti apstinenciju, a djevojka se još liječi u Centru za prevenciju u Osijeku, jer nije uspostavila apstinenciju. Županijski sud u Osijeku je za dvoje ovisnika (oba muškarci, mlađi punoljetnici) zbog recidiva u činjenju kaznenih djela izrekao kaznu zatvora (jednom bezuvjetno, a drugom uz primjenu uvjetne osude uz obvezno liječenje od droge ili drugih ovisnosti). Jedan ovisnik (muško) osuđen je na kaznu maloljetničkog zatvora.

Ovi mladići i djevojke dolaze iz obitelji prosječnog materijalnog statusa, iz obitelji koje im nastoje pomoći u liječenju od bolesti ovisnosti. Roditelji se sve češće javljaju Centru, no većinu podataka i informacija o ovisnicima i dalje dobivaju kroz obavijesti Policijske postaje Đakovo, odnosno sudova (Općinski, Županijski) o počinjenju kaznenih ili prekršajnih djela, a mali broj ovisnika javljao se zbog samog problema ovisnosti. Ovisnicima i povremenim uzimateljima droga pruža se pomoć u vidu upućivanja, savjetovanja, informiranja, razgovora s njihovim obiteljima, te pružanjem podrške pri pronalasku zaposlenja nakon povratka s liječenja.

Tijekom 2010. godine nastavila se dobra suradnja između Centra za socijalnu skrb Đakovo i svih ostalih dionika, što je rezultiralo pozitivnim pomacima u problematici kojom se zajedno svi bave na području Osječko-baranjske županije, odnosno Grada Đakova i čitave Đakovštine.

Na području nadležnosti Centra za socijalnu skrb **Našice** tijekom 2010. godine u Centar za prevenciju u Osijeku upućena je 1 maloljetna osoba (17 godina) radi nastavka liječenja. Prema 1 mlađoj punoljetnoj osobi (20 godina) kazneni postupak je u tijeku te još nije izrečena nikakva mjera, a samovoljno odbija javljanje u Centar. Prema 1 odrasloj osobi (39 godina) koristi se pogodnost uvjetnog otpusta s izdržavanja kazne zatvora (dugogodišnji ovisnik, više puta hospitaliziran, počinitelj teških kaznenih djela) uz uvjet obaveznog svakodnevnog javljanja u ambulantu radi korištenja metadonske terapije.

Na području nadležnosti Centra za socijalnu skrb **Valpovo** u 2010. godini niti jedna osoba nije zatražila pomoć ili bila u tretmanu Centra vezano za zlouporabu droga.

b) Djelatnost zdravstva

Sukladno djelokrugu rada, na Klinici za psihijatriju KBC Osijek liječe se slučajevi predoziranja opojnim sredstvima, ovisnici u apstinencijskoj krizi koja zahtijeva bolničko liječenje, te ovisnici s drugim popratnim psihičkim poremećajima.

Na Klinici je u 2010. godini bolnički liječeno 11 ovisnika (7 muških i 4 ženska). Troje ovisnika su bili adolescenti. Samo jedna bolesnica imala je dijagnozu ovisnosti kao prvu dijagnozu i to ovisnost o kanabinoidima. Ostalima je ovisnost bila druga dijagnoza, troje bolesnika kao prvu dijagnozu imalo je schizofreniju, troje akutnu psihotičnu epizodu, dvoje granični poremećaj ličnosti, jedan poremećaj prilagodbe i jedan bolesnik depresivni poremećaj. Osam hospitaliziranih uzimalo je heroin, a ostali lake ili stimulatívne droge.

Prosječna dob bolnički liječenih bila je 26 godina.

Tijekom 2010. godine ambulantno je pregledano 36 bolesnika, 29 muških i 7 ženskih. Među njima 21 je konzumiralo heroin, a ostali kanabinoide i različite sintetske stimulatívne droge.

Iz navedenih podataka uočava se, u odnosu na 2009. godinu, značajan porast hospitaliziranih ovisnika (za 7), uz blagi pad prosječne životne dobi bolnički liječenih (za 1) te pad broja ambulantno liječenih ovisnika (za 6). Također se uočava da se najčešće hospitaliziraju ovisnici vezano uz neke druge primarne dijagnoze kao uzrok bolničkog liječenja. U jednom dijelu slučajeva (četvero) radilo se o indukciji psihotičnih stanja sredstvima ovisnosti.

c) Carinska djelatnost

Područje rada Carinarnice Osijek određeno je Uredbom o područjima na kojima djeluju carinarnice Carinske uprave Republike Hrvatske. Na području Osječko-baranjske županije nalazi se: osam graničnih prijelaza, četiri robne carinske ispostave, tri carinska odjeljka i uprava Carinarnice.

Tijekom 2010. godine jedan od zadataka carinske službe bio je rad na sprječavanju krijumčarenja opojnih droga efikasnim nadzorom državne granice (putničkog i robnog prometa) s naglaskom na otkrivanje međunarodnih krijumčarskih lanaca kojima se krijumčare opojne droge kroz Republiku Hrvatsku i u njoj (Balkanska ruta).

Carinarnica Osijek je preko informacijskog sustava Carinske uprave kontinuirano prikupljala, analizirala i razmjenjivala podatke o evidentiranim krijumčarima opojnih droga, s carinskim službama drugih zemalja.

Djelatnici Carinarnice sudjelovali su u nekoliko zajedničkih akcija nadzora državne granice s djelatnicima Policijske uprave.

Pored kontrole i nadzora putničkog i robnog prometa na graničnim prijelazima, posebna pažnja u 2010. godini posvećena je pregledu roba u unutrašnjosti zemlje, kao i poštanskih pošiljki u pošti carinjenja. Kao posebnost izdvaja se svakodnevna pojava novih oblika i pokušaja krijumčarenja putem internetske prodaje kao i novih vrsta droga koje nisu u potpunosti obuhvaćene važećim propisima.

Tijekom 2010. godine na području djelovanja Carinarnice Osijek zaplijenjene su sljedeće vrste i količine opojnih droga:

R. br.	Datum	Carinska ispostava	Vrsta robe	Količina	
1.	14.01.2010.	CO Pošta	Sitni prah puder - psihotropne tvari	141	gr
2.	19.01.2010.	CI Batina	Testosteron DEPO - ampule	20	kom
3.	19.01.2010.	CI Batina	Deca Durabolin - ampule	4	kom
4.	19.01.2010.	CI Batina	Clenbuterol - tablete	100	kom
5.	21.03.2010.	CI Duboševica	Marihuana	0,6	gr
6.	21.03.2010.	CI Duboševica	Lexotanil - tablete	25	kom
7.	17.06.2010.	CI Batina	Marihuana	0,20	gr
8.	19.06.2010.	CI Batina	Amfetamin/ecstasy - tablete	4	kom
9.	20.09.2010.	CI Batina	Lorazepam 1 mg - tablete	9	kom
10.	20.09.2010.	CI Batina	Bromazepam 3 mg - tablete	17	kom
11.	16.09.2010.	CI Donji Miholjac-Most	Helex - tablete	89	kom
12.	18.10.2010.	CI Batina	Lorazepam 1 mg - tablete	13	kom
13.	26.10.2010.	CO Pošta	Marihuana	9	gr
14.	17.10.2010.	CI Donji Miholjac-Most	Xanax 1 mg - tablete	106	kom
15.	08.11.2010.	CO Pošta	Sintetička droga u tabletama "snow blow"	4	gr
16.	13.11.2010.	CI Batina	Bensedin 5 mg - tablete	180	kom

d) Djelatnost unutarnjih poslova

Policijska uprava Osječko-baranjska tijekom 2010. godine provodila je niz kako preventivnih, tako i represivnih mjera i radnji s ciljem suzbijanja zlouporabe i smanjenja dostupnosti droga.

Tijekom 2010. godine evidentirano je 209 osoba koje se dovode u vezu sa zlouporabom droga, bilo kao počinitelji kaznenih djela ili prekršaja, bilo kao konzumenti droga. Od toga je 118 novoevidentiranih osoba. Od ukupno novoevidentiranih osoba 9 osoba je maloljetno i oni su evidentirani kao konzumenti kanabisa. Najveći broj evidentiranih osoba u svezi zlouporabe droga je na području Osijeka, Đakova i Belog Manastira. Na području Policijske uprave Osječko-baranjske u 2010. godini vezano za zlouporabu droga otkriveno je i procesuirano ukupno 314 kaznenih djela zlouporabe droga, za što je prijavljena 271 osoba, dok su u 2009. godini evidentirana 272 kaznena djela. U 2010. godini podneseno je 47 Optužnih prijedloga Prekršajnim sudovima zbog počinjenih prekršaja iz Zakona o suzbijanju zlouporabe droga, dok je 2009. godini podneseno 136 Optužnih prijedloga zbog istih prekršaja i po istom zakonu. Razlog pada podnesenih optužnih prijedloga u 2010. godini je taj što su prekršajni sudovi na području Osječko-baranjske županije započeli primjenjivati praksu Europskog suda za ljudska prava izraženu u presudi Maresti protiv RH, prema kojoj se okrivljenik ne može suditi za isti događaj u 2 odvojena postupka, odnosno prekršajno djelo je inkorporirano u kazneno djelo.

Djelatnost Policijske uprave Osječko-baranjske 2010. godine bila je znatnije usmjerena prema preprodavačima droga tj. dilerima, kao i organiziranim oblicima preprodaje i krijumčarenja droga u svezi čega je detektirano i procesuirano više slučajeva organiziranih oblika preprodaje i krijumčarenja droga u kojima je sudjelovalo više osoba, a sve to u suradnji s Državnim odvjetništvom i USKOK-om.

Kao rezultat navedenih aktivnosti na području Osječko-baranjske županije ukupno su otkrivena i evidentirana 143 kaznena djela koja se odnose na krijumčarenje, neovlaštenu prodaju, proizvodnju, posjedovanje radi preprodaje većih količina droga, navođenje drugih na trošenje droga i drugo. Za navedena kaznena djela 2010. godine u Istražni centar Županijskog suda u Osijeku ukupno su privedene 32 osobe, od kojih je 25 privedeno za drogu marihuanu, 4 za drogu heroin, 1 za amfetamin-speed i 2 osobe za neovlašteni uzgoj kanabis biljke.

U navedenim kriminalističkim obradama policijski službenici PU Osječko-baranjske zajednički su, u suradnji sa policijskim službenicima PU Vukovarsko-srijemske i PU Brodsko-posavske, provodili pretrage, uhićenja i druge izvidne i istražne radnje na području njihovih nadležnosti radi što kvalitetnijeg i hitnijeg postupanja i dovođenja uhićenih osoba na daljnju krim. obradu u PU Osječko-baranjsku. Težilo se tome da rizik onih kojih se bave preprodajom, krijumčarenjem ili na drugi način stavljaju droge u promet, bude što veći, odnosno da oni koji se upuste u takve kriminalne aktivnosti budu što prije otkriveni i procesuirani, što je u konačnici i rezultiralo razbijanjem više kriminalnih skupina koje su se bavile krijumčarenjem i preprodajom droga, a također su i zaplijenjene znatne količine droga, poglavito heroina i marihuane, što je sigurno imalo utjecaj na narko scenu na području naše Županije. U tim kriminalističkim obradama utvrđeni su kanali opskrbe drogom za područje Osijeka, Baranje i Đakova koja se s područja BiH preko Brodsko-posavske županije, odnosno iz Srbije preko Vukovarsko-srijemske županije dopremala na područje Osječko-baranjske županije radi daljnje preprodaje.

Osnovni ciljevi, odnosno prioriteti rada na suzbijanju zlouporabe droga, odnosili su se na područje smanjenja ponude droga, kao i na smanjenje potražnje droga, zbog čega je uspostavljena koordinacija s drugim državnim tijelima i institucijama koje se bave problematikom zlouporabe droga, kao i međunarodna suradnja. U tom smislu ostvarena je suradnja na međunarodnoj razini sa zemljama Europske unije, kao i s drugim državama u regiji u cilju otkrivanja i presijecanja krijumčarskih kanala i tokova droge. Navedena suradnja ostvarivana je kroz institucionalizirane oblike (Interpol, Europol), kao i kroz regionalnu suradnju, odnosno multilateralnu i bilateralnu suradnju s pojedinim državama.

Tijekom 2010. godine predmet izvršenja kaznenog djela najčešće je bila konoplja tipa droge marihuana, što je rezultiralo s 250 kaznenih djela, a prijavljeno je 210 osoba, od toga je 25 osoba privedeno u Istražni centar Županijskog suda u Osijeku. Za proizvodnju kanabis biljke evidentirano je 9 kaznenih djela za što je prijavljeno 9 osoba, od kojih su 2 osobe privedene u Istražni centar, dok je za drogu kanabis sjeme evidentirano 1 kazneno djelo, za što je prijavljena 1 osoba.

Za drogu tipa amfetamin-speed evidentirano je 16 kaznenih djela, a prijavljeno je 15 osoba, od toga je 1 osoba privedena u Istražni centar. Za drogu heroin evidentirano je 16 kaznenih djela, a prijavljeno je 14 osoba, od kojih su 4 osobe privedene u Istražni centar. Za zlouporabu lijeka "Heptanon" koji kao aktivnu tvar sadrži drogu metadon, evidentirana su 4 kaznena djela, za što su prijavljene 4 osobe. Za lijekove koji se nalaze na Popisu opojnih droga evidentirano je 14 kaznenih djela, za što je prijavljeno 14 osoba.

Na području Osječko-baranjske županije tijekom 2010. godine izvršeno je ukupno 189 zapljena droge i to:

	Br. zapljena količina	
heroin u prahu	6	8,6 g
heroin otopina	1	80 ml
Heptanon	4	21 kom
Kokain	1	0,5 g
marihuana	122	6130,1 g
kanabis biljka	9	232 kom
psilocibin gljive	1	0,8 g
kanabis sjeme	17	48,1 g 173 kom
LSD	1	9 kom
amfetamin - speed	11	107,1 g
DMT	1	129,8 g
Lijekovi	15	314 kom
UKUPNO	189	

Policijski službenici PU Osječko-baranjske su i tijekom 2010. godine u suradnji s Poštom carinjenja i Carinarnicom Osijek u više slučajeva detektirali nove modalitete krijumčarenja poštom, koji je vrlo intenzivan unatrag nekoliko godina, dok su narudžbe vršene isključivo putem interneta. Pored krijumčarenja droga, gdje su počinitelji procesuirani, na taj način je na područje Osječko-baranjske županije zabilježeno više primjera krijumčarenja tvari koje se ne nalaze na popisu droga, ali po djelovanju imaju karakteristike droge. Temeljem takvih zapljena od strane MUP-a RH u više navrata je inicirano uvrštenje tih tvari na popis droga, što je vršeno putem Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH, odnosno Sustava ranog upozoravanja u slučajevima pojave novih psihoaktivnih tvari na području RH.

Prilikom suzbijanja potražnje, kao i dostupnosti droga provođenjem tzv. "ulične redukcije" vršila se kontrola osoba i vozila s ciljem pronalaska droga, te preventivno-represivne mjere i aktivnosti na javnim mjestima, posebno oko odgojno-obrazovnih ustanova, kao i prilikom održavanja techno-partyja i drugih manifestacija. Navedene mjere provodile su se s ciljem smanjenja potražnje i dostupnosti droga na javnim mjestima, te poradi sprječavanja uspostavljanja tzv. "otvorenih narko-scena".

Također su provodene preventivno-represivne mjere u prometu, tj. tijekom nadzora i kontrole prometa, te kod obavljanja očevida prometnih nezgoda u cilju otkrivanja i procesuiranja prekršaja upravljanja vozilima pod utjecajem droga, kao i nastanka prometnih nezgoda uslijed navedenih uzroka. Poradi presijecanja ilegalnih kanala i tokova kojim ulazi i cirkulira droga kroz područje Osječko-baranjske županije, kao i suzbijanje ilegalne proizvodnje droga, provodile su se mjere kontrole državne granice, a u cilju sprječavanja krijumčarenja droga preko graničnih prijelaza, kao i preko mjesta pogodnih za ilegalni prijelaz državne granice.

Policijski službenici Policijske uprave Osječko-baranjske i u 2010. godini su u suradnji s odgojno-obrazovnim institucijama, udrugama, Crvenim križem i drugim ustanovama održali niz preventivnih aktivnosti, kao što su informativno-edukativna predavanja učenicima, roditeljima, profesorima i učiteljima u školama, a također je bilo više sudjelovanja u medijima u cilju informiranja javnosti o problemu zlouporabe droga. Preventivne aktivnosti u cilju suzbijanja zlouporabe droga provodile su se i kroz projekt "Policijska u zajednici".

Sukladno pokazateljima u svezi problematike kriminaliteta droga u promatranom razdoblju, predviđa se da u narednom razdoblju neće doći do znatnijeg povećanja na razini kriminaliteta droga, a budući da se radi o kriminalitetu u tzv. "sivoj zoni", policijski službenici PU Osječko-baranjske će i nadalje proaktivno djelovati u cilju prikupljanja operativnih informacija o kaznenim djelima kriminaliteta droga i osobama koje su uključene u navedene kriminalne aktivnosti.

e) Djelatnost pravosuđa i izvršenja kaznenih djela

1. Kriminalitet odraslih osoba

Tijekom 2010. godine na području nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku podnesene su kaznene prijave protiv 164 odrasle osobe zbog kaznenih djela zlouporabe droga. U odnosu na 2009. godinu kada je bilo prijavljeno 136 osoba povećanje iznosi osjetnih 20,5% što, imajući u vidu prisutnost droge na ovim prostorima, upućuje na pojačanu aktivnost policije u otkrivanju ove vrste kaznenih djela. Udio broja prijavljenih osoba zbog kaznenih djela zlouporabe droga u ukupnoj strukturi prijavljenih odraslih osoba na području nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku iznosi 5,8% i neznatno je povećan u odnosu na 2009. godinu kada je taj udio iznosio 4,88%.

a) Županijska nadležnost

Tijekom izvještajnog razdoblja Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku zaprimilo je kaznene prijave protiv 82 odrasle osobe zbog kaznenih djela zlouporabe droga što u odnosu na 2009. godinu kada je bilo prijavljeno 75 osoba predstavlja povećanje od 9,3%. Međutim, imajući u vidu da je 2008. godine bilo prijavljeno ukupno 89 osoba, ne može se govoriti o nekom ustaljenom trendu povećanja, odnosno smanjenja ove vrste kriminaliteta u županijskoj nadležnosti.

Analizirajući statističke podatke iz 2010. godine, podatci su gotovo identični onima iz 2009. godine i proizlazi da je najveći broj osoba prijavljen zbog kaznenog djela neovlaštene proizvodnje, prerade i prodaje droge - 59, a jedina promjena odnosi se na kazneno djelo posjeda droge za koje je ove godine prijavljeno 6 osoba više u odnosu na prethodnu.

Analizirajući odluke povodom podnesenih prijava, vidljivo je da je u odnosu na 3 osobe kaznena prijava odbačena dok je protiv 76 osoba podnesen istražni zahtjev. Po završetku istrage u odnosu na dvije osobe je kazneni postupak obustavljen, a protiv 64 osobe je podignuta optužnica. Ovi podatci upućuju na zaključak da je u izvještajnom razdoblju suradnja državnog odvjetništva i policije u pretkaznenom postupku bila još kvalitetnija, jer su prijave odbačene samo protiv 3 osobe jer je ocijenjeno da se radi o beznačajnom djelu, u odnosu na prethodno razdoblje kada je zbog istog razloga odbačeno 12 prijava protiv odraslih osoba, a što je rezultiralo i kvalitetnijim istražnim postupkom nakon kojeg je postupak obustavljen samo protiv 2 osobe u odnosu na 8 osoba iz prethodnog izvještajnog razdoblja.

Tijekom izvještajnog razdoblja Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku zaprimilo je 108 presuda i to 98 osuđujućih, 5 oslobađajućih i 5 odbijajućih koji podaci ukazuju na znatno veću ažurnost Županijskog suda u Osijeku u odnosu na prethodno razdoblje kada je zaprimljeno 45 presuda. Također, iz ovih podataka vidljiv je znatno veći uspjeh državnog odvjetništva u postupku u odnosu na prethodno razdoblje kada je, u odnosu na ukupan broj, zaprimljeno 22,2% negativnih sudskih odluka dok je u ovom izvještajnom razdoblju takvih odluka zaprimljeno 9,2% što upućuje na kvalitetniji rad državnih odvjetnika u svim fazama postupka.

U strukturi osuđujućih presuda kazna zatvora izrečena je u 80,6% slučajeva (79 zatvorskih kazni) što predstavlja osjetno povećanje u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje kada je bila zastupljena u 68,5% slučajeva (24 zatvorske kazne). Ove podatke prati i udio podnesenih žalbi na ukupan broj presuda koji iznosi 13,8% i manji je u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje kada je udio podnesenih žalbi bio 24,4% s tim da je uspjeh u postupku i broj osuđujućih presuda u tom razdoblju, kako je rečeno, bio manji.

b) Općinska nadležnost

Tijekom 2010. godine u općinskim državnim odvjetništvima s područja nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva prijavljene su 82 odrasle osobe zbog kaznenog djela zlouporabe droga što predstavlja osjetno povećanje u odnosu na prethodno razdoblje kada je bila prijavljena 61 odrasla osoba zbog ove vrste kriminaliteta.

Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku

Tijekom 2010. godine Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku zaprimilo je kaznene prijave protiv 41 odrasle osobe zbog kaznenog djela zlouporabe droga što u odnosu na 2009. godinu kada je prijavljena 31 osoba predstavlja povećanje od 32,2%. Najveći broj osoba prijavljen je zbog kaznenog djela posjeda droge - 25, što je gotovo identično onom iz prethodnog izvještaja - 24, s tim da je 12 osoba više prijavljeno zbog kaznenog djela navođenja drugog na trošenje droge. Premda je 2009. godine broj odbačaja (16) u odnosu na ukupan broj odluka povodom prijave iznosio 51,6%, prethodne godine se taj postotak smanjio i iznosi 17,5% (7 odbačaja), slično kao i 2008. kada je iznosio 20%. Ovakav postotak odrazio se i na postotak uspješnosti u postupku koja je, u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila 93,75% pala na 73,52% što, imajući u vidu da je doneseno 9 odbijajućih presuda (26,47%), ukazuje na potrebu kritičnijeg pristupa pri donošenju odluke o kaznenoj prijavi.

Općinsko državno odvjetništvo u Belom Manastiru

U 2010. godini ovo je državno odvjetništvo zaprimilo prijave protiv 20 odraslih osoba zbog kaznenog djela zlouporabe droga od čega 17 zbog kaznenog djela posjeda droge. Broj prijavljenih osoba je nešto veći u odnosu na prethodno razdoblje što nije potrebno posebno komentirati, no za istaknuti je činjenicu da je u odnosu na 18 osoba kaznena prijava odbačena jer je ocijenjeno da se radi o beznačajnom djelu što je, pod uvjetom da su odluke valjano argumentirane, za pohvaliti, jer se time ostvaruju višestruki korisni efekti u radu državnog odvjetništva te rasterećuju sudovi od tzv. bagatelnih kaznenih djela. Također, premda se radi o malom broju donesenih presuda za ovu grupu kaznenih djela (3), potrebno je istaknuti da je sud u sva tri slučaja kaznio počinitelje, i to u odnosu na 2 osobe izrekao je kaznu zatvora, a u odnosu na 1 novčanu kaznu.

Općinsko državno odvjetništvo u Đakovu

Tijekom 2010. godine ovo je državno odvjetništvo zaprimilo kaznene prijave protiv 6 odraslih osoba zbog kaznenog djela zlouporabe droga što je nešto manji broj u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje kada je prijavljeno 10 osoba. Najvećim dijelom radi se o prijavama zbog posjedovanja droga.

Općinsko državno odvjetništvo u Valpovu

Tijekom 2010. godine ovo državno odvjetništvo zaprimilo je prijave protiv 10 osoba zbog kaznenih djela zlouporabe droga od čega 8 za kazneno djelo posjeda droge. Značajno je reći da je u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje kada su bile prijavljene samo 2 odrasle osobe, a 2008. godine niti jedna osoba, došlo do stanovitog pomaka u otkrivanju i prijavljivanju odraslih počinitelja ovih kaznenih djela. Međutim, imajući u vidu da su 4 prijave odbačene, od čega samo jedna jer je ocijenjeno da se radi o beznačajnom djelu, proizlazi da kvaliteta tih prijava nije na primjerenj razini.

Općinsko državno odvjetništvo u Našicama

Tijekom 2010. godine ovo je državno odvjetništvo zaprimilo 5 prijave protiv odraslih osoba zbog kaznenog djela zlouporabe droga. Statistički pokazatelji su na razini prethodnog izvještaja osim što je primjetan veći broj odbačaja (4) jer je ocijenjeno da se radi o beznačajnom djelu.

Zaključno, ocjenjujući rezultate u ovom izvještajnom razdoblju može se zaključiti da je broj prijavljenih osoba na županijskoj razini nešto veći (9,3%) u odnosu na 2009. godinu kao i na općinskoj gdje je osjetnije veći (34,4%). Primjetan je znatno ažurniji rad Županijskog suda u Osijeku koji je u izvještajnom razdoblju donio 108 presuda u odnosu na 2009. godinu kada je donio 45 presuda. Podaci o 98 osuđujućih, 5 oslobađajućih i 5 odbijajućih presuda ukazuju na kvalitetan rad državnih odvjetnika u svim fazama postupka u izvještajnom razdoblju. Radi se o 9,2% negativnih odluka u odnosu na prethodno razdoblje kada je bilo 22,2% negativnih odluka suda. Također, u strukturi osuđujućih presuda kazna zatvora izrečena je u 80,6% slučajeva (79 zatvorskih kazni) što predstavlja osjetno povećanje u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje kada je bila zastupljena u 68,5% slučajeva (24 zatvorske kazne). Nadalje, 6 kaznenih prijava u Đakovu i 5 u Našicama za kaznena djela zlouporabe droga iz općinske nadležnosti pokazuju da rad nadležne policije u otkrivanju počinitelja ovih kaznenih djela nije na zadovoljavajućoj razini. Za primijetiti je da se iz godine u godinu vrlo često, prilikom odbačaja kaznene prijave, primjenjuje odredba o beznačajnom djelu, u izvještajnom razdoblju čak u 88,5% slučajeva iz općinske nadležnosti.

2. Kriminalitet mladih punoljetnih osoba

Tijekom 2010. godine na području nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku zbog kaznenih djela zlouporabe droga prijavljene su ukupno 52 mlade punoljetne osobe (dobna skupina od navršene 18 do navršene 21 godine života) što u ukupnoj strukturi kriminaliteta te dobne skupine (prijavljeno 345 osoba) iznosi 15,07%.

U odnosu na 2009. godinu, kada su za ovu vrstu kriminaliteta bile prijavljene ukupno 32 mlade punoljetne osobe, evidentno je povećanje broja prijavljenih za 20 osoba ili 38,46%.

a) Županijska nadležnost

Tijekom 2010. godine u nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku prijavljeno je 29 osoba što je za 15 osoba više nego prethodne godine.

Analizom modaliteta počinjenih kaznenih djela utvrđeno je da je većina osoba (20) prijavljena zbog kaznenog djela neovlaštene proizvodnje, prerade i prodaje droge, koja kaznena djela se nisu pojavljivala u teškim i opasnim oblicima nego se u pravilu radilo o prodaji manje količine droge ili sadnji marihuane.

Protiv 24 osobe je zahtijevana istraga dok je u odnosu na 5 osoba kaznena prijava odbačena. Optužnice su podignute protiv 14 osoba. Zbog ove vrste kaznenih djela osuđena su ukupno 24 mlada punoljetnika od čega je prema 21 osobi primijenjena maloljetnička sankcija.

b) Općinska nadležnost

Tijekom 2010. godine u svim općinskim državnim odvjetništvima s područja nadležnosti Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku zbog počinjenja kaznenih djela zlouporabe droga prijavljena su ukupno 23 mlada punoljetnika, svi u nadležnosti Općinskog državnog odvjetništva u Osijeku (Zakonom o sudovima za mladež mjesna i stvarna nadležnost za mlade punoljetnike temeljno je ustrojena u mjestu sjedišta županijskog suda, dakle u Općinskom državnom odvjetništvu u Osijeku dok je nadležnost za mlade punoljetnike u drugim područnim državnim odvjetništvima iznimka).

U odnosu na 2009. godinu, kada je zbog ove vrste kriminaliteta bilo prijavljeno ukupno 18 mladih punoljetnika proizlazi da je nešto poboljšana otkrivačka djelatnost policije u odnosu na ovu vrstu kaznenih djela.

Nadalje, prema 21 mlađoj punoljetnoj osobi kaznene prijave su podnesene zbog kaznenog djela posjedovanja droge dok je samo prema 2 osobe podnesena prijava zbog drugih modaliteta počinjenja djela. U odnosu na 12 osoba kaznena prijava je odbačena i to u odnosu na 7 osoba primjenom uvjetovanog oportuniteta, a svega je 1 osoba optužena. U izvještajnom razdoblju 3 su mlade punoljetne osobe osuđene i u odnosu na sve je primijenjena uvjetna osuda.

3. Kriminalitet maloljetnika

Maloljetnički kriminalitet vezan uz kaznena djela zlouporabe droga, kao i u prethodnim godinama, karakterizira činjenica malog broja prijavljenih osoba. Naime, u 2010. godini zbog ovih kaznenih djela prijavljeno je svega 9 maloljetnih osoba i to 2 osobe zbog kaznenog djela neovlaštene proizvodnje, prerade i prodaje droge, koja su u nadležnosti županijskog državnog odvjetništva i 7 osoba zbog kaznenog djela posjeda droge i zbog navođenja drugog na trošenje droge koja kaznena djela su u nadležnosti općinskog državnog odvjetništva.

Od ukupnog broja prijavljenih maloljetnika prema 7 maloljetnika su kaznene prijave odbačene i to prema njih 5 primjenom instituta beznačajnog djela, a prema 2 maloljetnika primjenom načela svrhovitosti, dok su prema 2 osobe i to za kaznena djela iz županijske nadležnosti pokrenuti sudski postupci. Kako u odnosu na maloljetne osobe nije prvenstvena svrha kaznenog postupka osuda i kažnjavanje nego pomoć i odgoj primjena načela svrhovitosti te izricanje odgojnih mjera se svakako ukazuju nužno potrebnim i korisnim kod lakših kaznenih djela zlouporabe droga, ali s obzirom na općepoznatu raširenost ove vrste kriminaliteta spornim se ukazuje je li navedeni ukupni broj prijavljenih stvaran ili se moguće radi o propustima u otkrivačkoj djelatnosti.

f) Djelatnost pravosuđa i izvršenja kaznenih sankcija

Kaznena djela zlouporabe droga s područja nadležnosti Županijskog suda u Osijeku

S U D	Ostalo neriješeno 31.12.2009.	Zaprimljeno predmeta	Pravomoćno završeni predmeti	Nepravomoćno završeni predmeti	Predmeti u tijeku	Optuženo osoba	
						Maloljetni	Punoljetni
Općinski sud u Belom Manastiru	1	1	1	1			2
Općinski sud u Đakovu	3	8	3		8		8
Općinski sud u Našicama	0	7	5	2			7
Općinski sud u Osijeku	9	29	19	6	13	1	46
Općinski sud u Valpovu	0	6	4	1	1		7
Županijski sud u Osijeku	19	44	19	26	18	3	119
UKUPNO	32	95	51	36	40	4	189

g) Djelatnost prosvjete i športa

Školske preventivne programe izradile su i usvojile sve osnovne i srednje škole u Županiji. Programi su sadržavali temeljna načela, sadržaje, načine ostvarenja i stupnjeve prevencije.

U školama se sustavno radilo na prevenciji pušenja, alkoholizma i zlouporabe sredstava ovisnosti. Mjere prevencije i aktivnosti bile su usklađene s Nacionalnim programom i ciljevima Nacionalne strategije i zlouporabe droga u RH, a provodile su se kroz:

- I. Rad u okviru redovitog nastavnog programa prirode, biologije, kemije i drugih nastavnih predmeta omogućava informiranje cjelokupne populacije učenika tih razreda u većim skupinama o štetnom djelovanju alkohola, pušenja, unošenja opojnih sredstava i medikamenata u organizam, te o njihovim posljedicama, prije svega na organizam mladih osoba koje su u razvoju.

- II. Rad u izvannastavnim aktivnostima, školskim športskim klubovima, organizaciji mladeži Crvenog križa, kulturno-umjetničkim skupinama, ekološkim skupinama, skupini za građanski odgoj i osnove demokracije čiji se rad odvija s manjim brojem učenika, omogućuje učiteljima i nastavnicima rad na razvijanju i uvježbavanju vještina pravilnoga ponašanja i reagiranja u izazovnim i opće problematičnim situacijama u kojima je važno donošenje pravilne odluke i izbora zdravog ponašanja.
- III. Rad u razrednim odjelima - u rad su uključivani pedagozi, psiholozi, školski liječnici, djelatnici policije, vjeroučitelji i dr.
- IV. Rad s roditeljima odvijao se na roditeljskim sastancima koji su tematski organizirani u obliku radionica ili predavanja o ovisničkom ponašanju u obitelji, te o posljedicama takvog ponašanja na dijete, o bolesti ovisnosti, te kako prepoznati ovisnika u obitelji.
- V. Stručno osposobljavanje učitelja i nastavnika provodilo se u obliku predavanja na sjednicama nastavničkog vijeća. Manji broj škola provodi osposobljavanje nastavnika kroz radionice u školi.
- VI. Stručno-razvojna služba - aktivnosti u školama u skladu sa školskim preventivnim programima podupirali su ili organizirali pedagozi, psiholozi, knjižničari i ravnatelji (kao pedagoško razvojna služba). U realizaciji školskog preventivnog programa najviše su uključeni razrednici (rad s učenicima, roditeljima, osobna edukacija).
- VII. Suradnja s institucijama izvan škole - u realizaciji Školskog preventivnog programa, od institucija izvan škole, najviše je sudjelovao Centar za prevenciju i liječenje bolesti ovisnosti, Crveni križ, zatim razne udruge, vjerske organizacije, Županija, Grad Osijek, razni donatori i ostale institucije. Povjerenstvo surađuje s Centrom, tako da su sve škole upoznate s radom istog.
- VIII. Tijekom 2010. godine održana su 2 sastanka Povjerenstva za provedbu školskih preventivnih programa.

h) Rad humanitarnih udruga koje sudjeluju u prevenciji i liječenju bolesti ovisnosti

Prateći programe od nacionalnog interesa, Hrvatski Crveni križ je tradicionalno uključen u prevenciju bolesti ovisnosti i aktivnosti u okviru Nacionalnog programa rada na prevenciji bolesti ovisnosti i suzbijanja zlouporabe droga.

Društvo Crvenog križa Osječko-baranjske županije kontinuirano tijekom cijele godine prati i potiče rad i aktivnosti društava Crvenog križa s područja Osječko-baranjske županije na prevenciji ovisnosti.

Na razini Osječko-baranjske županije pri društvima Crvenog križa djeluju dva savjetovaništa za prevenciju bolesti ovisnosti (Osijek i Valpovo). Stručni timovi Savjetovaništa educirani su na Klinici za psihijatriju Kliničke bolnice "Sestre milosrdnice" u Zagrebu.

Savjetovanište u Osijeku do lipnja 2010. godine radilo je dva puta tjedno, a od rujna radi samo jednom tjedno te radi u školama po posebnom kalendaru i iskazanoj potrebi. Metode rada u Savjetovaništu bile su grupne i individualne, igraonice i radionice. Savjetovanište je u svom radu tretiralo različite oblike ovisnosti: alkoholizam, pušenje, droga i kocka ali i pomoć kod asocijalnog ponašanja, obiteljskog nasilja i dr.

U 2010. godini pomoć vezano za ovisnost o alkoholu zatražilo je 27 osoba (20 muških i 7 ženskih osoba) koje su bile uključene u ukupno 71 tretman, ovisnost o drogi 5 osoba (3 muške i 2 ženske osobe) koje su prošle ukupno 48 tretmana te ovisnost o kocki (1 muška osoba) koja je bila u samo jednom tretmanu. Savjetovanje i pomoć zatražilo je 80 roditelja. U ukupno 75 tretmana zbog asocijalnog ponašanja bilo je uključeno 53 mlade osobe. Jedna ženska osoba, koja je bila žrtva trgovanja ljudima, zatražila je pomoć zbog seksualnog zlostavljanja. 58 osoba (37 muških i 21 ženska osoba) bilo je uključeno u ukupno 80 tretmana zbog obiteljskog nasilja.

Održano je predavanje na Nastavničkom vijeću Poljoprivredne škole te savjetovanje na dva roditeljska sastanka. U Osnovnoj školi Ljudevita Gaja održano je 9, a u Područnoj školi u Sarvašu 6 savjetovanja roditelja i učenika. U tretman je također bilo uključeno 8 osoba upućenih od strane Centra za socijalnu skrb, Općinskog državnog odvjetništva ili Prekršajnog suda. O svim korisnicima i tretmanima Savjetovališta postoje uredna mjesečna izvješća.

Tim za prevenciju ovisnosti Gradskog društva Crvenog križa Valpovo održao je savjetovanje u veljači, ožujku i travnju s učenicima VIII. razreda Osnovne škole M.P.Katančića, njih 104. Članovi Kluba mladeži održali su 14 radionica o ovisnostima s učenicima VII. i VIII. razreda koje su većinom održane u Mjesecu borbe protiv ovisnosti. Član Tima za prevenciju ovisnosti održao je 6 predavanja za učenike VIII. razreda u školi u Ladimirevcima i Valpovu, kojim je bilo obuhvaćeno 138 učenika i 6 razrednika.

Aktivnosti mladeži Crvenog križa bile su usmjerene na osmišljavanje aktivnosti kao što su sportski susreti, parlaonice, izrada promidžbenih materijala i dr. pri čemu su konzultirali stručnjake Savjetovališta. Provedene aktivnosti mogu se podijeliti na aktivnosti direktno usmjerene prema problemu ovisnosti i indirektno aktivnosti (prevencija Hiv-a/Aids-a). Također kroz provođenje programa Humane vrednote u osnovnim i srednjim školama (na satu razrednika) obrađivana je tema bolesti ovisnosti. Prema Odluci Glavnog odbora Hrvatskog Crvenog križa o zajedničkim akcijama, svake godine od 15. studenog do 15. prosinca obilježava se Mjesec borbe protiv bolesti ovisnosti. U tom razdoblju pojačane su aktivnosti na prevenciji bolesti ovisnosti. Na području Županije održano je 39 predavanja s oko 1.050 sudionika. Postavljeno je 20 izložbi (poster prezentacija) u osnovnim i srednjim školama koje je imalo prilike vidjeti oko 4.000 mladih.

Kako ovisnosti u našem društvu postaju sve veći problem, a upravo su mladi najugroženija skupina, ukazala se potreba proširivanja postojećih programa prevencije ovisnosti za mlade. Pošto se kroz dosadašnje programe pokazalo da je metoda gdje mladi educiraju mlade najbolje prihvaćena, na prijedlog članova Terenske jedinice prišlo se osmišljavanju novog programa prevencije ovisnosti koji obuhvaća ciklus radionica koje se već nekoliko godina kontinuirano provode u osnovnim i srednjim školama. Metodiku vođenja radionica s pedagoškog su stajališta kao odličnu i potrebnu ocijenili svi pedagozi, nastavnici i profesori koji su bili promatrači radionica ili su i sami sudjelovali u radu.

U sklopu Ljetne škole mladeži Društva Crvenog križa Osječko-baranjske županije, koja je održana u Orahovici od 17.-27. kolovoza 2010. godine, za voditelje ovog programa obučeno je novih 20 članova Mladeži Hrvatskog Crvenog križa s područja djelovanja Društva Crvenog križa Osječko-baranjske županije.

Tijekom godine provedeno je 11 radionica, u Poljoprivrednoj i veterinarskoj školi u Osijeku, u 3. gimnaziji, Osnovnoj školi Vladimira Becića i u Osnovnoj školi Vijenac, na kojima je sudjelovalo preko 300 učenika.

Za članove Mladeži i njihove prijatelje organizirana je projekcija filma "Trainspotting" te rasprava o filmu i problemu ovisnosti koji film obrađuje. Na projekciji je bilo prisutno 24 osobe. U suradnji s osnovnim školama Svete Ane i Tin Ujević iz Osijeka organizirali su parlaonicu na temu "Vodi li vikend konzumiranje alkohola mlade u ovisnost?" na kojoj su gosti-sudionici bili Sara Stjepanek (Kraljica Hrvatske za 2009. godinu) i Ivo Smoje (kapetan NK Osijeka).

Članovi Terenske jedinice Gradskog društva Crvenog križa Osijek organizirali su i proveli edukaciju štíćenika terapijske zajednice NEovisnost u Vrbici u osnovnim znanjima i vještinama prve pomoći. Cilj tečaja bio je educirati osobe u pružanju prve pomoći u situacijama u kojima se uslijed problema s ovisnostima i procesa odvikavanja mogu naći (konvulzije, besvjesno stanje, zastoj rada srca i sl.), a ujedno mlade koji su provodili edukaciju obogatiti iskustvom rada s osobama u postupku odvikavanja od ovisnosti, kako bi što bolje razumjeli probleme koji su povezani s konzumiranjem droga, te na osnovu stečenih iskustava kvalitetnije nastaviti s programima prevencije ovisnosti u osnovnim i srednjim školama. U edukaciji je sudjelovalo 8 članova Mladeži i 21 korisnik Terapijske zajednice.

U Centru za edukaciju Gradskog društva Crvenog križa Osijek, u suradnji s Izviđačkim klubom "Javor", Osijek, održan je okrugli stol na kojem je bilo prisutno 50-tak mladih od kojih i 10 članova Kluba mladeži. Predstavnica Gradskog društva sudjelovala je u radu Komisije za izbor najboljeg plakata na temu prevencije ovisnosti u organizaciji Izviđačkog kluba Javor - Zaustavi pad pokreni rast.

Humanitarna organizacija "Zajednica Susret" osnivač je Doma za ovisnike Zajednica Susret i godinama sudjeluje u prevenciji i liječenju ovisnosti. To je prva ustanova te vrste na području Republike Hrvatske, u svom sastavu ima 4 terapijske zajednice i to 3 za muškarce (Paučje, Ivanovac i Cista Velika) te 1 za žene (Čiovo). Kapacitet Doma je 134 mjesta. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi snosi troškove smještaja za korisnike. Nadležni centri za socijalnu skrb rješenjima smještaju korisnike u Ustanovu.

Tijekom 2010. godine u tretmanu Ustanove bilo je 190 korisnika, od toga su 2 korisnika s područja Osječko-baranjske županije.

U savjetovalištu Humanitarne organizacije Zajednica Susret u Đakovu tijekom 2010. godine obavljeno je 62 edukacijsko-terapijska razgovora (12 s ovisnicima, 9 s povremenim konzumentima te 41 s ostalim) s 31 zainteresiranom osobom (3 osobe su ovisnici, 6 su povremeni konzumenti te 22 ostali). Savjetodavno je tretirano 14 obitelji.

Uz redovnu savjetodavnu aktivnost u pomoći ovisnicima i članovima njihovih obitelji, obavljala se i priprema ovisnika za smještaj u terapijske centre. Nastavljene su i aktivnosti u realizaciji Programa "Ostani čist". U okviru toga, u osnovnim školama nastavljena je s radom Škola za roditelje. Održane su edukativne radionice u čiji su rad bili uključeni roditelji učenika petih razreda. U svrhu prevencije ovisnosti o opojnim sredstvima u srednjim školama grada Đakova održana su stručno edukativna predavanja pod nazivom "Pomozimo im da sretno odrastu".

Udruga za borbu protiv ovisnosti "NE - OVISNOST" osnovana je 2003. godine na inicijativu rehabilitiranih ovisnika i bavi se svim oblicima borbe protiv ovisnosti. Kroz svoje aktivnosti Udruga tretira ovisnosti o drogama i drugim opojnim sredstvima, alkoholu te kockanju. Područja rada Udruge su prevencija, rehabilitacija, resocijalizacija i smanjenje šteta i posljedica nastalih ovisnošću.

U sklopu Udruge djeluje Savjetovalište u Osijeku, Terapijska zajednica u Vrbcici te Stambena zajednica u Osijeku.

Savjetovalište Udruge "Ne-ovisnost" osim svakodnevnih aktivnosti poput savjetodavnog i motivacijskog rada s ovisnicima i članovima njihovih obitelji, testiranja na droge, pripremanja i upućivanja korisnika u terapijske zajednice, medicinske ustanove i druge oblike rehabilitacijskih tretmana, pomoći i asistencija pri ishodu liječničkih nalaza i testiranja na krvno prenosive bolesti, grupa samopomoći za članove obitelji ovisnika, grupa samopomoći za apstinente, grupa samopomoći za kockare i logističke potpore terapijskoj i stambenoj zajednici, pripremila je i provelo sljedeće projekte:

- Droga stop - Grad Osijek 2010 (savjetovanje, motiviranje, priprema te upućivanje ovisnika u tretmane liječenja i rehabilitacije, smanjenje zdravstvenih i socijalnih posljedica prouzročenih ovisnošću, tiskanje i distribucija promotivnih materijala i promoviranje rada udruge u medijima i javnosti). Projekt je financirao Grad Osijek.
- Droga stop 2010 (motiviranje, priprema te upućivanje ovisnika u tretmane liječenja i rehabilitacije, rano otkrivanje ovisnosti kroz testiranje IN VITRO testerima i testiranje na Hepatitis B, C i HIV, pravna pomoć i zaštita ljudskih prava korisnika projekta, psihosocijalna pomoć za korisnike projekta i članove njihovih obitelji, kroz edukacijske radionice probuditi samoodgovornost u cilju motiviranja za odlazak na liječenje i promovirati rad udruge, senzibilizirati javnost za problematiku ovisnosti). Projekt financira Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi RH.

- Novi početak 2010 (rad s ovisnicima u zatvorskom sustavu kroz edukacijsko - motivacijske grupe samopomoći, motiviranje za odlazak na rehabilitaciju po isteku zatvorske kazne, postpenalni prihvati te pružanje pravne pomoći). Projekt je financiran od strane Udruge.
- Prevencija 2010 (prevencija ovisnosti kod učenika osnovnih i srednjih škola te senzibiliziranje roditelja i šire javnosti za problematiku ovisnosti, osposobljavanje mladih za samostalno osmišljavanje, organiziranje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena kao načina prevencije rizičnih ponašanja). Projekt je financiran od strane Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.
- Izvorni suvenir (korisnici u sklopu svoje radne terapije izrađuju izvorne Slavonske suvenire, nabavljena je oprema za izradu navedenih suvenira). Projekt je financiralo Ministarstvo turizma.
- Stambena zajednica 2010 (smanjenje recidivizma kod rehabilitiranih ovisnika koji dolaze iz različitih dugotrajnih tretmana, terapijskih zajednica, zatvorskog sustava ili kod onih koji su na neki drugi način uspostavili apstinenciju-ambulantni ili bolnički detox i dr., omogućena je psiho-socijalna potpora kroz grupni i individualni rad, besplatna pravna pomoć, pomoć pri ostvarivanju zakonskih prava, zaposlenje kroz Zadrugu NEOS, prekvalifikacija i doškolavanje te različite edukacije usmjerene ka stjecanju životnih i socijalnih vještina). Projekt je financiran od strane Ureda za suzbijanje zlorabe droga Vlade Republike Hrvatske i potpomognut je sredstvima Osječko baranjske županije.

Tijekom 2010. godine 225 ovisnika je kontaktiralo savjetovalište, informiralo se i tražilo smještaj u Terapijskoj zajednici.

Osnovni cilj projekta programskog područja "Terapijska zajednica" udruge "NE-ovisnost" je što veći broj ovisnika provesti kroz program rehabilitacije u Terapijskoj zajednici, te kroz osobni razvoj, razne edukacijske aktivnosti i programe prekvalifikacije osposobiti ih za povratak u normalan život. Rehabilitaciju ovisnika prati stručni tim Terapijske zajednice, koji čine: voditelj Terapijske zajednice, socijalni radnik, pedagog-psihosocijalni terapeut i operateri, odnosno rehabilitirani ovisnici.

Na dan 31. prosinca 2010. godine na smještaju u Terapijskoj zajednici bio je 31 korisnik. Tijekom 2010. godine u Terapijsku zajednicu smješteno je 53 korisnika, 8 korisnika je završilo program.

Osnovni cilj projekta "Stambena zajednica" je kroz samostalne aktivnosti korisnika prepoznati eventualne slabosti u organizaciji i provedbi normalnog života, zajednički pronaći rješenja istih i postupno se pod supervizijom mentora i terapijskog tima prilagoditi i reintegrirati u svakodnevni život i socijalnu sredinu. Iskustvo je pokazalo da su ovisnici po završetku rezidencijalnog tretmana u terapijskoj zajednici vrlo ranjivi, te da su recidivi najučestaliji neposredno nakon napuštanja sigurnog ozračja zajednice. U skladu s tim, Udruga je prepoznala potrebu da svojim korisnicima osigura podršku i mentorstvo za vrijeme ove osjetljive faze programa. Za potrebe provedbe ovog projekta Udruga je unajmila stambeni prostor za pet korisnika te je 2010. godine proširila zajednicu na 12 korisnika iznajmljujući novi prostor i renovirajući ga.

Od početka rada Stambene zajednice u novim prostorima, od kolovoza 2010. godine, 13 korisnika je koristilo program postupne resocijalizacije kroz organizirano stanovanje.

Uslužno proizvodnu zadrugu "Neos" (ne-ovisnost-osijek) osnovali su korisnici, volonteri i djelatnici Udruge "Ne-ovisnost" u kolovozu 2009. godine. Misija osnivača zadruge je uključivanje bivših ovisnika u normalne radne i životne procese te uspješna resocijalizacija istih, a kroz razvoj socijalnog poduzetništva. Zadruga je nastavila provoditi aktivnosti koje su pokrenute u sklopu Udruge za borbu protiv ovisnosti "Ne-ovisnost". Navedene aktivnosti su postigle određeni kontinuitet te se ukazala potreba za ozbiljnijim pristupom istima.

Aktivnosti koje provodi zadruga su:

- pranje osobnih, terenskih i kombi vozila - autopraonica u Esseker centru
- proizvodnja i postavljanje betonske galanterije
- održavanje zelenih površina i kanala
- lasersko graviranje i rezanje tj. izrada poslovnih poklona, suvenira, darova i različitih komunikacijskih oznaka
- digitalni tisak.

Sve aktivnosti su proizašle iz potrebe za zapošljavanjem rehabilitiranih ovisnika. Trenutno su zaposlene 3 osobe. Dana 1. ožujka 2010. godine poduzetnički inkubator BIOS je primio novih 7 stanara inkubatora, među kojim je i NEOS uslužno-proizvodnu zadrugu s aktivnošću graviranje suvenira i izrada predmeta od drveta.

IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U svezi zlouporabe droga, izvješća su pokazala niz negativnih trendova kao što su snižavanje dobne granice uzimatelja droga, povećan trend uzimanja tzv. težih droga među mladima te eksperimentiranje s raznim vrstama droga.

Registrirane su sve mlađe dobne skupine opijatskih ovisnika, a koji su rezultat sve ranijeg eksperimentiranja i konzumacije tzv. "lakih" droga, kao i vrlo liberalnog stava prema konzumacijama istih i neznanja o štetnostima u populaciji mladih, ali u drugim društvenim sferama.

Do 2009. godine evidentirana je prevaga tzv. neopijatskih ovisnika, a od 2010. godine omjer je znatno promijenjen u korist opijata (2,75:1).

Prema Izvješću Županijskog državnog odvjetništva u 2010. godini, u odnosu na 2009. godinu, došlo je povećanja broja kaznenih prijava zbog kaznenih djela zlouporabe droga za osjetnih 20,5% što, imajući u vidu prisutnost droge na ovim prostorima, upućuje na pojačanu aktivnost policije u otkrivanju ove vrste kaznenih djela.

Uz Županijski Centar za prevenciju i liječenje bolesti ovisnosti koji je temeljna institucija za ovu vrstu djelatnosti na području Županije, radije činjenica da se na području Županije razvija mreža i drugih subjekata koji se bave intenzivno ovom problematikom, kao što su društva Crvenog križa, različite civilne udruge, komune.

Uz to treba naglasiti, da uz drogu, sve veće mjesto zauzimaju i druge bolesti ovisnosti, među mladima naročito alkohol, ali i kocka, kladenje, pa i ovisnost o internetu i sl.

Ovim problemima, smatramo, još uvijek nije posvećena dovoljna pozornost.

U izradi ovog Izvješća korištena su izvješća i podatci ustanova, nadležnih tijela i civilnih udruga.